

Panorama knih**Radim Bělohrad: Lidské identity, lidské hodnoty***

Ve své knize se Radim Bělohrad pohybuje na pomezí dvou velkých filozofických disciplín, metafyziky a praktické filozofie (etiky). Jde mu o to, zda pro řešení etických otázek potřebujeme mít definici (lidské) identity. K otázkám tohoto typu radí Bělohrad egoistický zájem, zodpovědnost, kompenzaci, přežití, anticipaci, víru v posmrtný život, pýchu, stud a lítost a se-identifikaci i identifikaci druhých osob. Tyto rozmanité otázky spojuje skutečnost, že v každém z těchto případů zaujímáme k nějaké osobě (včetně nás samých) postoj vycházející z předpokladu, že v minulosti byla tato osoba aktérem nějakých činů nebo subjektem nějakých stavů. Nejjednodušší je případ zločince před soudem, resp. poškozeného, kterého je třeba kompenzovat za nějakou újmu v minulosti. Na základě tohoto předpokladu, soudí Bělohrad, že teorie, která by určovala, co je to lidská identita, je po naše uvažování potřebná.

V následujících částech knihy Bělohrad rozebírá názory některých autorů, aby pak proti nim postavil názor svůj. Vychází z kritiky revizionistické teorie Dereka Parfita, který redukuje osoby na fyzické a mentální události, vyvozuje z toho tezi o možné neurčitosti osobní identity, a kromě toho tvrdí, že na identitě vlastně nezáleží. Bělohrad ukazuje, jaké důsledky by tyto názory měly pro praktickou filozofii. Zabývá se i kritiky, které Parfitovi adresovali jiní autoři (Mark Johnston) a diskusí o nich (D. Shoemaker, J. Haidt aj.).

V další části knihy podobným způsobem zachází s tzv. subjektivními teoriemi lidské identity. Pro ty je typické tvrzení, že aby nějaká charakteristika byla součástí určité osoby, je potřeba, aby se osoba s danou charakteris-

tikou ztotožňovala, nejen v přítomnosti, ale i v minulosti a budoucnosti, tj. pamatovala si minulé nebo anticipovala budoucí činy. V této souvislosti se Bělohrad zabývá názory C. Korsgaardové, M. Schechtmanové a Carol Rovaneové a následně je podrobuje kritice. Domnívá se, „že to, jaký postoj zaujímá lidská osoba ke svým současným, minulým a předpokládaným budoucím charakteristikám... hraje jen minimální roli při vymezení osobní identity takovým způsobem, který by nám pak mohl pomoci při uchopení našich identitu předpokládajících postojů.“ (S. 164.) Pomocí příkladů pak poukazuje na to, jaké důsledky by kritizované teorie mohly mít např. v oblasti právní nebo etické.

V další kapitole pokračuje v kritice Parfita a Korsgaardové a v poslední přechází k výkladu pluralistické koncepce Davida Shoemakera. Probírá její různé varianty a diskusi kolem nich, zejména názory Schechtmanové. Do popředí se dostává otázka významu biologická existence lidského organismu, který je základní podmínkou pro vysvětlení postojů vázaných na identitu osoby, avšak často ve spojení s kontinuitou vědomí nebo nějakou formou sebepojetí. Pro jednotlivé právní či morální praktické problémy nemusí přicházet v úvahu všechny tyto složky naráz. Bělohrad si je vědom, že názor, který zastává, není definitivním řešením otázky, co to je lidská identita, nicméně domnívá se, že jeho návrh je dostatečný pro to, aby vysvětlil mnohé otázky vztahující se k postojům předpokládajícím lidskou identitu, a zaslouží si vážnou diskusi.

V každém případě je jeho kniha zajímavá i pro běžného čtenáře a díky použití praktických příkladů i myšlenkových experimentů (zasahujících občas i do oblasti sci-fi) dostatečně názorná.

Ivana Holzbachová

* Praha, dybbuk, 2016, 252 s.